

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบการเลียนแบบ และการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของวัยรุ่นจากรายการเพลงร่วมสมัย “Five Live” ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ให้กับผู้ชมรายการ “Five Live” กรอกด้วยตนเอง เพื่อเก็บข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับ การเลียนแบบ และการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ วัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชายอายุระหว่าง 13-25 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,032,596 คน โดยใช้ฐานตัวเลขประชากรจากการทะเบียนในกรุงเทพมหานคร เดือนธันวาคม พ.ศ.2551 (แหล่งข้อมูล: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยเลือกใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งพิจารณาจากจำนวนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ฐานตัวเลขในปี 2551 จำนวน 1,032,596 ราย และกำหนดความเชื่อมั่น 95% และความผิดพลาดไม่เกิน 5% การคำนวณใช้สูตรดังนี้

โดยที่

$$N = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนวัยรุ่นหญิงชายอายุระหว่าง 13-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวน 1,032,596 ราย

e = ค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง และค่าเฉลี่ยของประชากร 0.5

แทนค่าดังนี้

$$n = \frac{1,032,596}{1 + 1,032.596 (0.05)^2}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ 399.85 ราย

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงใช้จำนวน 400 ราย ซึ่งผลการศึกษารั้งนี้อาจไม่สามารถนำไปอ้างอิงถึงผู้ชมรายการฯ “Five Live” ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น ๆ ได้ทั้งหมด

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีจากการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) มีวิธีการสุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างและข้อมูลที่ครบถ้วนตามที่ผู้ศึกษาต้องการตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะวัยรุ่นหญิงและชายอายุระหว่าง 13-25 ปี ที่เคยรับชมรายการฯ “Five Live” และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2

การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental/Convenient Sampling) โดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่พบโดยบังเอิญในสถานที่ที่ผู้วิจัยลงไปเก็บข้อมูล (เฉพาะวัยรุ่นหญิงและชายช่วงอายุ 13-25 ปี) ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างได้แก่

1. สถาบันกวดวิชาเดอะเบรน โรงเรียนกวดวิชาดาวิงส์ โรงเรียนสอนดนตรีเจียร์ในสถาบันสอนดนตรี KPN ซึ่งเป็นสถานที่ที่จะพบวัยรุ่นช่วงอายุ 13-18 ปี
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์และศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยในมหาวิทยาลัยจะสามารถเก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 18-25 ปี ซึ่งจะพบกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลาย ทั้งที่เป็นนิสิต นักศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีไปจนถึงปริญญาเอก รวมไปถึงวัยรุ่นที่ทำงานแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล เจาะจงเฉพาะผู้ที่ชมรายการฯ “Five Live” ข้อมูลจะแบ่งเป็น 5 ส่วน ซึ่งเนื้อหาในแบบสอบถามประกอบไปด้วยคำถามที่เกี่ยวกับลักษณะของวัยรุ่น พฤติกรรมการเปิดรับรายการฯ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการฯ และการเลียนแบบของวัยรุ่นจากรายการฯ โดยลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะของวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการใช้เวลาว่าง มีทั้งหมด 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการเปิดรับรายการฯ “Five Live” ได้แก่ ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มติดตามรับชมรายการฯ ความถี่ในการดูรายการต่อสัปดาห์ ลักษณะการดูรายการฯ และระยะเวลาในการดูรายการฯแต่ละครั้ง มีทั้งหมด 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์ของวัยรุ่นจากรายการฯ “Five Live” เช่น การได้รับความบันเทิง ได้รับความทันสมัย เกาะติดกระแสเพลงในปัจจุบัน เป็นต้น มีทั้งหมด 12 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของวัยรุ่นจากการชมรายการฯ “Five Live” ได้แก่ ความพึงพอใจของวัยรุ่นในเรื่องของรูปแบบรายการ เนื้อหารายการฯ และพิธีกรว่าอยู่ในระดับใด มีทั้งหมด 42 ข้อ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการเลียนแบบของวัยรุ่นจากการดูรายการฯ “Five Live” ได้แก่ พฤติกรรมการเลียนแบบเรื่องการแต่งตัวของพิธีกรในรายการฯ การเลียนแบบการแต่งตัวของศิลปินที่มาในรายการฯ รวมไปถึงการเลียนแบบการใช้คำพูดและท่าทางในการแสดงออก มีทั้งหมด 4 ข้อ

การวัดค่าตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวัดค่าตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนนกับตัวแปรในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นตัวแปรเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของวัยรุ่นจากรายการฯ กับตัวแปรในส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจของวัยรุ่นที่มีต่อรายการฯ และตัวแปรในส่วนที่ 5 ซึ่งเป็นตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลียนแบบของวัยรุ่น

ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 12 ตัวที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อความบันเทิง ผ่อนคลายความเครียด เพื่อความทันสมัย เป็นต้น โดยใช้การวัดค่าและให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อต่างในการเลือกคำตอบ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ผู้ศึกษามีเกณฑ์ในการวัดระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดการใช้ประโยชน์ของวัยรุ่นจากรายการ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.24-5.00	ถือว่ามีการใช้ประโยชน์จากรายการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.43-4.23	ถือว่ามีการใช้ประโยชน์จากรายการมาก
ค่าเฉลี่ย	2.62-3.42	ถือว่ามีการใช้ประโยชน์จากรายการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.61	ถือว่ามีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	ถือว่ามีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยที่สุด

ตัวแปรในส่วนที่ 4 เป็นตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจของวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 42 ตัวแปร สามารถจำแนกตัวแปรออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ความพึงพอใจในรูปแบบรายการ ความพึงพอใจในเนื้อหารายการ และความพึงพอใจในพิธีกรของรายการ โดยใช้การวัดค่าและให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อต่างในการเลือกคำตอบ ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ผู้ศึกษามีเกณฑ์การวัดระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดความพึงพอใจของวัยรุ่นที่มีต่อรายการใน 3 ด้าน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.24-5.00	ถือว่ามีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.43-4.23	ถือว่ามีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.62-3.42 ถือว่ามีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.61 ถือว่ามีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 ถือว่ามีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตัวแปรส่วนที่ 5 เป็นตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลียนแบบของวัยรุ่น ซึ่งมีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัว ประกอบไปด้วย การเลียนแบบการแต่งตัวของพิธีกร การเลียนแบบการแต่งตัวของศิลปิน การเลียนแบบการใช้คำพูดของพิธีกร และการเลียนแบบท่าทางในการแสดงออกของพิธีกร โดยในส่วนนี้จะใช้การวัดค่าและให้คะแนน ได้แก่ เคย=1 ไม่เคย=0

ผู้ศึกษามีเกณฑ์การวัดระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดพฤติกรรมการเลียนแบบของวัยรุ่น ดังนี้

ตอบเคย	4 ข้อ	ถือว่ามีความพฤติกรรมการเลียนแบบมาก
ตอบเคย	2-3 ข้อ	ถือว่ามีความพฤติกรรมการเลียนแบบปานกลาง
ตอบเคย	1 ข้อ	ถือว่ามีความพฤติกรรมการเลียนแบบน้อย
ตอบไม่เคยทุกข้อ		ถือว่าไม่มีพฤติกรรมการเลียนแบบ

การทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการทดสอบเครื่องมือด้านความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามไปปรึกษาและขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาโครงสร้างแบบสอบถาม (Construct Validity) เนื้อหาและภาษาที่ใช้ (Content Validity) ในแบบสอบถามว่ามีความเหมาะสม และความชัดเจนของถ้อยคำภาษาตรงตามประเด็นการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยการทดลองนำไปใช้ (Pre-test) กับประชากรที่ชมรายการฯ “Five Live” ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคำถามซ้ำในแต่ละข้อของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ และมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ของแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของวัยรุ่นจากรายการเพลงร่วมสมัย “Five Live” ซึ่งเป็นคำถามที่มีการวัดและให้ค่า

คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้ค่า 5-1 ดังนั้นการทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อคำถามจะ
ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาช ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ \frac{1-V_i}{V_i} \right\}$$

เมื่อ α = ความน่าเชื่อถือ

k = จำนวนข้อ

V_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ข้อคำถามส่วนที่เป็นเรื่องการใช้ประโยชน์จากรายการของวัยรุ่น ความน่าเชื่อถือของ
เครื่องมือที่คำนวณได้มีค่า .894 สูงกว่าระดับความน่าเชื่อถือ .70 หมายความว่า เครื่องมือนี้มี
ความน่าเชื่อถือในระดับที่สามารถยอมรับได้

สำหรับข้อคำถามส่วนที่เป็นเรื่องของความพึงพอใจของวัยรุ่น ความน่าเชื่อถือของ
เครื่องมือที่คำนวณได้มีค่า .959 สูงกว่าระดับความน่าเชื่อถือ .70 หมายความว่า เครื่องมือนี้มี
ความน่าเชื่อถือในระดับที่สามารถยอมรับได้

ในส่วนที่ 5 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นแบบของวัยรุ่น การทดสอบ
ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณเพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของ Kuder
Richardson (KR-21) ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$KR-21 = \frac{k}{k-1} \frac{(1 - \bar{X}^2 / (k \sigma^2))}{\sigma^2}$$

เมื่อ k = จำนวนข้อคำถาม

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยของข้อคำถาม

σ^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

เมื่อนำข้อคำถามมาทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ พบว่าความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่คำนวณได้มีค่า .719 สูงกว่า .70 หมายความว่า เครื่องมือนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับที่สามารถยอมรับได้

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ในการศึกษานี้ได้จำแนกตัวแปรตามสมมติฐาน โดยแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 ประเภทคือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะของวัยรุ่นที่ชมรายการฯ "Five Live" ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการฯ "Five Live" ต่างกัน

- ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะของวัยรุ่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการใช้เวลาว่าง

- ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการฯ "Five Live" ของวัยรุ่น ได้แก่ ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มติดตามรับชมรายการ ความถี่ในการรับชมรายการ ลักษณะการรับชมรายการ และระยะเวลาแต่ละครั้งในการชมรายการ

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะของวัยรุ่นที่ชมรายการฯ "Five Live" ที่ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการฯ "Five Live" ต่างกัน

- ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะของวัยรุ่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการใช้เวลาว่าง

- ตัวแปรตาม คือ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรับชมรายการฯ "Five Live" ได้แก่ การได้รวมกลุ่มกับคนที่มีความชอบใกล้เคียงกัน (fanclub) การได้รับความบันเทิง ผ่อนคลาย การได้เทคนิคและเพิ่มความสามารถทางด้านดนตรี การชื่นชอบในรูปแบบรายการ ความพอใจในเนื้อหารายการ และการชื่นชอบในตัวพิธีกรรายการ ฯลฯ

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการฯ "Five Live" ของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเลียนแบบของวัยรุ่น

- ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการฯ "Five Live" ของวัยรุ่น ได้แก่ ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มติดตามรับชมรายการ ความถี่ในการรับชมรายการ ลักษณะการชมรายการ และระยะเวลาแต่ละครั้งในการรับชมรายการ

- ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นหลังจากรับชมรายการฯ”Five Live” แล้วมีพฤติกรรมอย่างไร โดยดูจากการเปลี่ยนแปลงเรื่องการแต่งตัว การใช้คำพูด และท่าทางการแสดงออก

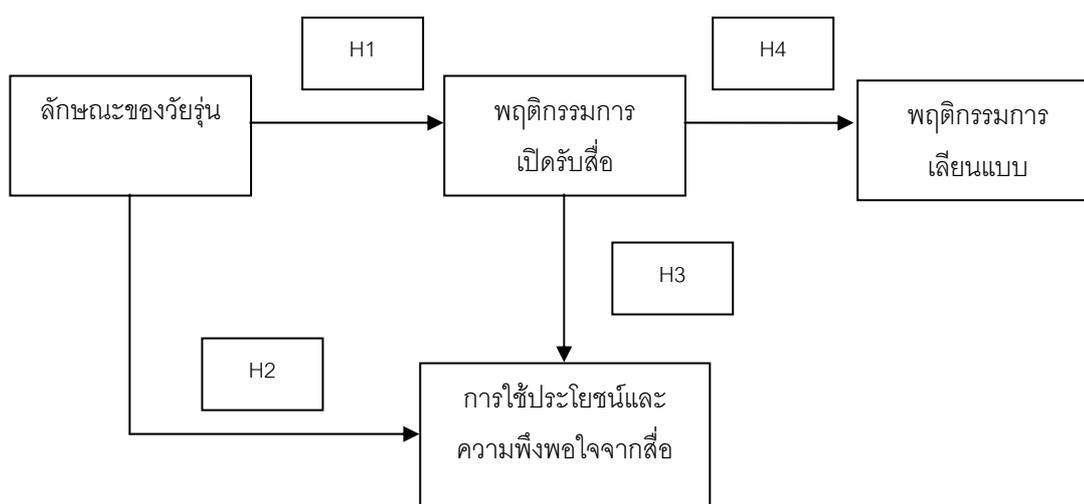
สมมติฐานที่ 4 การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการฯ”Five Live” ของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น

- ตัวแปรอิสระ คือ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการฯ”Five Live” ได้แก่ การรวมกลุ่มกับคนที่มีความชอบใกล้เคียงกัน (fanclub) การได้รับความบันเทิง ผ่อนคลาย การได้เทคนิคและเพิ่มความสามารถทางด้านดนตรี การชื่นชอบในรูปแบบรายการ ความพอใจในเนื้อหารายการ และการชื่นชอบในตัวพิธีกรรายการ เป็นต้น

- ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นหลังจากรับชมรายการฯ”Five Live” แล้วมีพฤติกรรมอย่างไร โดยดูจากการเปลี่ยนแปลงเรื่องการแต่งตัว การใช้คำพูด และท่าทางการแสดงออก

ภาพที่ 3.1

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วว่าอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ทำการลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถามทุกฉบับ
2. คัดลอกรหัสที่ลงเรียบร้อยแล้วลงในแบบฟอร์มการลงรหัส เพื่อบันทึกลงบนแผ่นข้อมูล
3. นำข้อมูลที่บันทึกไว้ไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
4. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ (Print-Out) มาแปลความหมายแล้วบันทึกผล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่อใช้อธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการใช้เวลาว่าง โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการแปลความหมายเชิงบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูลในด้านลักษณะของวัยรุ่น พฤติกรรมการเปิดรับรายการฯ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการดูรายการฯ และพฤติกรรมการเล่นแบบ

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ และค่าตัวแปรตามในสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรในครั้งนี้ใช้ การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (T-test) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05